

## EDUSKUNNAN VASTAUS 1/2001 vp

### Hallituksen esitys postipalvelulaiksi

#### *Asia*

Hallitus on vuoden 2000 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä postipalvelulaiksi (HE 74/2000 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Liikennevaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 13/2000 vp).

#### *Päätös*

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen postipalvelun varmennusyksikön perustamisesta Telehallintokeskukseen.
2. Eduskunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan postipalvelulain vaikutuksista ja soveltamisesta saaduista kokemuksista selonteko vuoden 2003 loppuun mennessä.

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

## Postipalvelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1 luku

#### **Yleiset säännökset**

##### 1 §

##### *Lain tarkoitus*

Lain tarkoituksena on turvata hyvälaatuisten postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin koko maassa.

Valtioneuvosto on velvollinen huolehtimaan siitä, että koko maassa on tarjolla yleispalvelu.

### 2 §

#### *Lain soveltamisala*

Lakia sovelletaan postipalvelujen ja postiyhtiön yleispalvelun tarjoamiseen.

Laki ei koske:

- 1) sanoma- ja aikakauslehtien kuljetusta ja jakelua;
- 2) rajoitettua, merkitykseltään vähäistä kirjelmähetysten jakelu- ja kuljetustoimintaa, jolla ei laajuudeltaan ole olennaista merkitystä 1 pyk-

lässä säädetyn tarkoituksen toteutumisen kannalta;

3) elinkeinonharjoittajan omaan toimintaan tarvittavaa tai liittyvää postitoimintaa;

4) erillisellä asiakaskohtaisella kuljetusnopeuteen ja -varmuuteen perustuvalla tai muulla vastaavalla yksilöllisellä sopimuksella sovittua kirjelähetysten kuljetus- ja jakelutoimintaa; eikä

5) muuta pakettien välityspalvelua kuin yleispalvelua.

### 3 §

#### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *postitoiminnalla* tämän lain mukaista postipalvelun ja yleispalvelun tarjontaa;

2) *postipalvelulla* maksua vastaan tapahtuvaa kirjelähetysten ja yleispalveluun kuuluvien postipakettien välittämistä postin lähettäjältä tai toiselta postiyritykseltä postin saajalle tai toiselle postiyritykselle; postipalveluun kuuluu lähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu;

3) *yleispalvelulla* 4 §:n mukaisten postipalvelujen pysyvää tarjontaa kaikille käyttäjille koko maassa;

4) *kirjelähetyksellä* osoitteellista, enintään kahden kilon painoista kirjettä tai postikorttia, joka on jätetty postiyritykselle kuljetettavaksi; kirjelähetysten muut ominaisuudet ja kirjelähetyslajit määritellään tarvittaessa postiyrityksen toimitusehdoissa;

5) *postipaketilla* yleispalveluun kuuluvaa osoitteellista pakettia, joka on jätetty postiyrityksen kuljetettavaksi; postipaketin muut ominaisuudet ja postipakettilajit määritellään tarvittaessa postiyrityksen toimitusehdoissa;

6) *postiyrityksellä* 6 §:n mukaisen toimiluvan haltijaa;

7) *yleispalvelun tarjoajalla* 6 §:n mukaisen toimiluvan haltijaa, jolle on toimiluvassa asetettu yleispalveluvelvoite;

8) *postin lähettäjällä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on jättänyt kirjelähetysten tai postipaketin postiyrityksen välitettäväksi voimassa olevaa maksua vastaan; sekä

9) *postin saajalla* kirjelähetykseen tai postipakettiin merkittyä vastaanottajaa.

### 2 luku

#### **Yleispalvelu**

### 4 §

#### *Yleispalvelun sisältö*

Koko maassa tulee olla tarjolla postipalvelujen yleispalvelu, joka käsittää

1) vastaanottajalle osoitettujen enintään kahden kilon painoisten kirjelähetysten ja enintään kymmenen kilon painoisten postipakettien välityspalvelun;

2) maahan saapuvien lähetysten osalta kuljetus- ja jakelupalvelun enintään kolmeen kymmeneen kiloon asti; sekä

3) kirjattujen ja vakuutettujen lähetysten palvelun.

Yleispalvelun tarjoajan on pidettävä jokaisessa kunnassa vähintään yksi yleispalvelua tarjoava toimipiste. Postipalvelujen saatavuutta järjestettäessä postiyrityksen on otettava huomioon kunnan asukasluku, pinta-ala, kunnassa ilmenevät asiointitarpeet ja muut paikalliset olosuhteet sekä myös erilaisten uusien postipalvelumuotojen kehittyminen.

Postipalveluiden käyttäjillä tulee olla mahdollisuus jättää yleispalveluun kuuluvia kirjelähetyksiä postiyrityksen kuljetettaviksi kohtuullisen matkan päässä asunnostaan sijaitsevaan keräilypisteeseen. Yleispalveluun kuuluu vähintään yksi keräily ja jakelu jokaisena työpäivänä.

Yleispalveluun kuuluvat tässä pykälässä mainitut sekä kotimaan että ulkomaan palvelut.

### 5 §

#### *Yleispalveluiden laatustandardi*

Yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty postiyrityksen välitettäväksi ja seuraavana työpäivänä jaettaviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on

jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 95 prosenttia on perillä seuraavana työpäivänä.

Euroopan yhteisön sisäinen ulkomaanposti on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 85 prosenttia on perillä jättöpäivästä lukien kolmantena päivänä ja 97 prosenttia lähetyksistä on perillä jättöpäivästä lukien viidentenä päivänä. Yleispalvelun tarjoajan on noudatettava yhteisön sisäisen ulkomaanpostin laatustandardeja sekä koko yhteisön sisäisessä postissa että kahden yhteisön jäsenvaltion välisessä postissa.

### 3 luku

#### Postitoiminnan harjoittaminen

##### 6 §

##### *Toimilupa ja sen ehdot*

Postitoimintaa voivat harjoittaa yhteisöt, virastot, laitokset ja säätiöt, joille valtioneuvosto on myöntänyt siihen toimiluvan.

Toimilupa on myönnettävä, jos

1) hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia postitoimintaa harjoittavan yrityksen velvollisuuksista;

2) hakijan kykyä noudattaa postitoimintaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä ei ole perustellusti syytä epäillä;

3) hakijalla on kyky säännölliseen toimiluvan mukaiseen toimintaan; sekä

4) alue, jolle toimilupaa haetaan, muodostaa hallinnollisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen toimilupa-alueen.

Toimiluvan tulee sisältää jakelusta määräyksiä, joissa noudatetaan 5 §:n säännöksiä, jollei valtioneuvosto toimiluvasta päättäessään erityisen painavasta ja perustellusta syystä toisin päättä.

Koko maan kattavan yleispalvelun takaamiseksi valtioneuvoston tulee toimiluvassa määrätä yleispalveluvelvoite sellaiselle postiyritykselle, jolla taloudellisten voimavarojen, aikaisemman toiminnan tai muun vastaavan syyn perusteella voidaan katsoa olevan edellytykset vastata yleispalvelun tarjoamisesta. Jos yleispalvelun turvaamisen kannalta on välttämä-

töntä eikä velvoitteen asettaminen postiyrityksen kannalta ole kohtuutonta, yleispalveluvelvoite voidaan määrätä postiyritykselle myös muulle alueelle tai muihin yleispalveluun kuuluihin postipalveluihin kuin yritys on hakenut toimilupaa.

Lisäksi toimiluvassa voidaan antaa postiyrityksen toiminta-alueita, kirjelähetyslajeja, keräilyä, hinnoittelua sekä muita palvelujen laadun, saatavuuden ja tehokkuuden turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä. Toimiluvan ehtoja voidaan muuttaa toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muulloinkin, milloin siihen on lain tarkoituksen kannalta erityisen perusteltu syy, kuten yleispalvelun tarjoamisen turvaaminen.

##### 7 §

##### *Toimilupahakemus*

Valtioneuvostolle osoitetusta postitoimintaa koskevasta toimilupahakemuksesta tulee käydä ilmi:

- 1) hakijan nimi ja kotipaikka;
- 2) alue, jolle toimilupaa haetaan;
- 3) tiedot suunnitellun postitoiminnan laadusta;
- 4) selvitys postipalvelujen toimitusehdoista;
- 5) selvitys 6 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä; sekä
- 6) muut liikenne- ja viestintäministeriön edellyttämät selvitykset.

Hakemukseen on liitettävä kauppa- tai yhdistysrekisterinote tai muu vastaava selvitys, yhtiöjärjestys tai sitä vastaava yhtiö- tai muu sopimus, tarvittaessa säadekirja, säätiön, yhdistyksen tai osuuskunnan säännöt sekä kahdeksi vuodeksi laadittu harjoitettavan postitoiminnan yleissuunnitelma sekä rahoituslaskelma. Jos hakija on yhteisö, hakemukseen on oheistettava hakijan viimeksi vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus sekä luettelo hakijan omistajista, osakkaista tai jäsenistä taikka muista henkilöistä tai yhteisöistä, jotka käyttävät hakijana olevassa yhteisössä päätösvaltaa.

Hakemus on käsiteltävä kuudessa kuukaudessa.

8 §

*Toimiluvan voimassaoloaika*

Toimilupa postitoimintaan voidaan myöntää enintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi.

9 §

*Toimiluvan siirtäminen toiselle*

Postitoimintaa varten myönnettyä toimilupaa ei saa siirtää toiselle. Jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, tätä on pidettävä toimiluvan siirtona, jolloin valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan.

Peruuttamisen edellytyksenä olevana toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on ilmoitettava välittömästi liikenne- ja viestintäministeriölle.

10 §

*Toimiluvan raukeaminen*

Postitoimintaa varten myönnetty toimilupa raukeaa, jos säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu yhdeksän kuukauden kuluessa toimiluvan ensimmäisestä voimassaolopäivästä.

4 luku

**Postiyrityksen yleiset velvollisuudet**

11 §

*Kirjelähetysten vastaanotto, välitys ja takavarkointi*

Postiyrityksellä on velvollisuus vastaanottaa ja välittää jokaisen sitä haluavan kirjelähetys voimassa olevaa maksua vastaan toimilupansa

sekä toimitusehtojensa mukaisesti postin saajalle.

Postiyritys voi kuitenkin kieltäytyä vastaanottamasta tai välittämästä kirjelähetystä, jos:

1) lähetys sisältää vaarallisia aineita, esineitä tai tuotteita, joiden kuljettaminen on laissa kielletty taikka jotka ovat muulla tavalla lain vastaisia tai aiheuttavat ilmeistä vaaraa ihmiselle tai omaisuudelle;

2) lähetys sisältää eläviä hyönteisiä tai muita eläviä eläimiä;

3) lähetysten sisältö on erityisen arka lämmölle tai kylmyydelle;

4) lähetys sisältää särkyviä tai taittuvia esineitä taikka valuvia aineita; tai

5) vakuuttamaton lähetys sisältää rahaa, arvopapereita tai muuta arvokasta.

Kirjelähetysten takavarikoimisesta ja kirjelähetysten pidättämisestä on säädetty erikseen.

12 §

*Jakelu*

Kirjelähetykset tulee jakaa pientaloihin paikalliset olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisen matkan päässä postin saajan osoitepaikasta olevaan laitteeseen tai rakennelmaan. Kerrostaloihin kirjelähetykset tulee jakaa rakennukseen asiakaskohtaisena jakeluna.

Kirjelähetykset on jaettava vähintään jokaisena työpäivänä, jos postin jakaminen ei esty postin saajasta, lainsäädännöksestä, liikenteen keskeytyksestä tai muusta sen tapaisesta ylivoimaisesta esteestä, jota postin jakelussa ei ole voitu ottaa huomioon. Jakelutavan määrittelyssä voidaan lisäksi ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, postin saajan henkilökohtaiset erityistarpeet tai muut tarkoituksenmukaiset perusteet.

Postipaketit on jaettava kohtuullisessa ajassa. Kuitattavien lähetysten ja postipakettien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta.

Tässä pykälässä mainitut vaatimukset koskevat kaikkia postiyrityksiä.

## 13 §

*Poikkeukset keräily- ja jakelutiheydestä*

Jos on kysymys postipalvelusta vaikeakulkuisilla saaristo- tai erämaa-alueilla talouksille, jotka eivät sijaitse ympärivuotisesti liikennöitävien teiden varrella mukaan lukien maantielauttojen ja vähintään viitenä päivänä viikossa kulkevien yhteysalusten avulla liikennöitävät tiet, postiyrityksellä on oikeus poiketa 4 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä ja 12 §:ssä säädetystä jakelutiheydestä. Jakelu ja keräily on suoritettava näille talouksille kuitenkin vähintään kerran viikossa. Postiyrityksen on ilmoitettava postipaketista sekä viranomaiselta saapuneesta lähetyksestä postin saajalle viivytykset, kuitenkin viimeistään kolmantena päivänä lähetyksen saapumisesta, jos postin saaja on puhelimitse, sähköpostitse tai muutoin tavoitettavissa.

Postiyrityksen tulee vuosittain toimittaa Telehallintokeskukselle selvitys 1 momentissa mainittujen talouksien lukumäärästä. Rajoituksen piirissä voi olla koko maassa enintään 300 taloutta. Telehallintokeskuksen on tarvittaessa ratkaistava, mitkä taloudet kuuluvat keräily- ja jakelutiheydestä tehdyn poikkeuksen piiriin.

## 14 §

*Jakelusuunnitelmat ja -sopimukset*

Postiyrityksen on tehtävä suunnitelma jakelun yksityiskohtaisesta järjestämisestä. Postin saaja voi sopia postiyrityksen kanssa 12 §:n säännöksistä poikkeavista järjestelyistä kohtuullista maksua vastaan.

Telehallintokeskus antaa tarvittaessa yksityiskohtaisemmat yleiset ohjeet kirjelähetysten vastaanotossa ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien sijoittelusta.

Jos postin saaja ja postiyritys eivät ole päässeet keskenään sopimukseen postin vastaanoton järjestelyistä eikä asiassa ole annettu lainvoimaista ratkaisua, postiyrityksellä on oikeus säilyttää kysymyksessä olevalle postinsaajalle tule-

vat kirjelähetykset noudettavina postin saajan osoitteen mukaan määräytyvässä toimipaikassa.

## 15 §

*Luottamuksellisen viestin salaisuuden ja kielellisten oikeuksien turvaaminen*

Postiyrityksen tai sellaisen yrityksen, joka postiyrityksen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa postiyrityksen palveluja asiakkaille, tulee turvata luottamuksellisen viestin salaisuus.

Postiyrityksen tai sellaisen yrityksen, joka postiyrityksen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa postiyrityksen palveluja asiakkaille, on toiminnassaan annettava palvelua suomen ja ruotsin kielellä noudattaen, mitä kielilaissa (148/1922) säädetään viranomaisten velvollisuuksista antaa palvelua näillä kielillä. Postiyrityksen on huolehdittava myös siitä, että saamenkielisen väestön tarpeet otetaan postiyrityksen toiminnassa huomioon noudattaen, mitä saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetuissa laissa (516/1991) säädetään viranomaisten velvollisuudesta saamen kielen käyttämiseen.

## 16 §

*Vaitiolovelvollisuus*

Postiyrityksen palveluksessa oleva tai sellainen, joka postiyrityksen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa postiyrityksen palveluja asiakkaille, ei saa ilmaista, mitä hän työssään on saanut tietää asiakkaasta tai hänen asioistaan, jos tietojen ilmaiseminen loukkaisi luottamuksellisen viestin salaisuutta taikka liike- tai asiakassuhdetta.

## 17 §

*Avaamisoikeus*

Postiyrityksellä ei ole oikeutta avata suljettua kirjettä.

Postipaketti voidaan avata, jos:

1) lähetys on vahingoittunut ja avaaminen on välttämätöntä sisällön suojaamiseksi tai sen kunnon toteamiseksi; tai

2) on syytä epäillä, että lähetys saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle.

Postipaketin saa avata Telehallintokeskuksen tähän tehtävään valtuuttama henkilö toisen henkilön läsnä ollessa. Postipaketin sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avattuun postipakettiin on tehtävä Telehallintokeskuksen määräämät merkinnät. Avaamisesta on laadittava siihen osallistuneiden henkilöiden allekirjoittama pöytäkirja, joka on toimitettava Telehallintokeskukselle. Postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä mainittuja tehtäviä.

#### 18 §

##### *Vastaanottajan selvittäminen*

Postiyrityksen tulee pyrkiä selvittämään sellaisen lähetysten oikea vastaanottaja, joka on todennäköisesti tarkoitettu henkilökohtaiseksi. Jollei vastaanottajaa yrityksistä huolimatta saada selville, palautetaan lähetys postin lähettäjälle. Jollei kumpaakaan saada selville, postiyrityksen tulee säilyttää lähetys. Postipaketti, jonka sisältö on pilaantunut, saadaan kuitenkin hävittää.

Lähetys, jota postin saaja ei ole halunnut ottaa vastaan, palautetaan lähettäjälle.

#### 19 §

##### *Postiyrityksen vastuu*

Postiyritys vastaa vahingosta, joka aiheutuu postin lähettäjälle tai saajalle lähetysten viivästymisestä, katoamisesta tai vahingoittumisesta. Postiyritys kuitenkin vapautuu vastuusta, jos se näyttää vahingon aiheutuneen seikasta, jota postiyritys ei ole voinut välttää ja jonka seurauksia se ei ole voinut ehkäistä.

Jos postiyritys tai joku, jonka menettelystä postiyritys vastaa, on aiheuttanut vahingon ta-

hallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta, se ei voi vedota 1 momentin tai 20 §:n säännöksiin vastuusta vapautumisesta tai vastuun rajoittamisesta.

Postiyrityksen vastuu alkaa postin lähettäjän jätettyä lähetysten keräilypisteeseen tai muulla tavalla postiyrityksen kuljetettavaksi. Vastuu päättyy, kun lähetys on sovitun toimitustavan mukaisesti joko jätetty postin saajan jakelulaitteeseen tai rakennelmaan tai luovutettu postin saajalle tai hänen edustajalleen taikka kun luovutuksesta on saatu tarvittava kuittaus. Postiyrityksellä on oikeus merkitä postiosoituksen ja kirjatun tai vakuutetun kirjelähetysten luovutusasiakirjoihin vastaanottajan henkilötunnus ja asiakirja, josta henkilötunnus on tarkistettu.

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän lain vastuussäännöksistä postin lähettäjän tai postin saajan vahingoksi, on mitätön. Säännöksistä voidaan kuitenkin poiketa muun kuin kuluttajan-suojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kuluttajan kanssa tehtävässä sopimuksessa, jos poikkeaminen on kohtuullista sopijapuolten aseman, lähetysten poikkeuksellisen laadun taikka muiden erityisten olosuhteiden takia.

Postiyrityksellä ja sillä, jonka menettelystä postiyritys vastaa, on oikeus vedota tämän lain säännöksiin vastuun rajoittamisesta ja vastuusta vapautumisesta silloinkin, kun korvausvaatimus ei perustu tähän lakiin, jos korvausta olisi voitu vaatia tämän lain nojalla.

Tämän lain säännöksiä postiyrityksen korvausvastuusta ei sovelleta siltä osin kuin Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuu muuta.

#### 20 §

##### *Vastuun rajoitukset*

Lähetysten viivästymisestä on vahingon kärsineelle maksettava korvauksena vahingon määrä, kuitenkin enintään:

- 1) 50 euroa tavallisesta kirjelähetyksestä;
- 2) 85 euroa kirjatusta tai saantitodistusta vastaan luovutettavasta kirjelähetyksestä;
- 3) 150 euroa muusta kirjelähetyksestä tai postipaketista.

Lähetysten vahingoittumisesta tai katoamisesta on vahingon kärsineelle maksettava korvauksena vahingon määrä, kuitenkin enintään:

- 1) 50 euroa tavallisesta kirjelähetyksestä;
- 2) sovittu vakuutusarvo vakuutetusta lähetyksestä;
- 3) 340 euroa muusta kirjelähetyksestä;
- 4) 25 euroa kilolta postipaketista.

Tämän lain nojalla määrättävää vahingonkorvausta voidaan kohtuuden mukaan sovitella, jos vahingon kärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syytä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyjä korvausten enimmäismääriä voidaan tarkistaa valtioneuvoston asetuksella rahanarvon muutosta vastaavasti.

## 21 §

### *Muistutus ja vanhentuminen*

Postiyritykselle on kanneoikeuden menettämisen uhalla tehtävä muistutus lähetysten vahingoittumisesta kohtuullisessa ajassa siitä, kun postin saaja on havainnut vahingon tai hänen olisi pitänyt se havaita. Muistutus on kuitenkin tehtävä lähetystä vastaanotettaessa tuolloin ulkoisesti havaittavissa olevasta vahingosta, jos lähetys luovutetaan henkilökohtaisesti postin saajalle tai hänen edustajalleen, joka ei ole kuluttaja.

Oikeus korvaukseen on menetetty, jollei vaatimusta esitetä kirjallisesti postiyritykselle vuoden kuluessa tai, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, kolmen vuoden kuluessa

1) siitä, kun postiyrityksen vastuu on 19 §:n 3 momentin nojalla päättynyt, jos oikeus perustuu lähetysten vahingoittumiseen tai viivästymiseen; tai

2) siitä, kun postiyritys on ilmoittanut vastaanottajalle lähetysten katoamisesta, jos oikeus perustuu lähetysten katoamiseen.

## 22 §

### *Postilaatikkojen sijoittaminen*

Kunta on velvollinen sallimaan kirjelähetysten keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien, kuten postilaatikkojen, sijoittamisen asemakaavassa osoitetuille yleisille alueille, milloin sijoittamista ei voida muulla tavoin järjestää postiyrityksen ja postin saajan kannalta kohtuullisella tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Keräilyssä ja jakelussa tarvittavista laitteista ja vähäisistä rakennelmista tai niiden käytöstä ei saa aiheutua tarpeetonta vaaraa liikenteelle eikä olennaista haittaa yleisen alueen muulle käytölle.

Tontin, muun kiinteistön tai rakennuksen omistaja on velvollinen sallimaan, että seinään, porttiin tai aitaan kiinnitetään taikka maalle sijoitetaan keräilyssä ja jakelussa tarvittavia laitteita tai vähäisiä rakennelmia 1 momentissa säädettyin edellytyksin. Velvoite voidaan kuitenkin asettaa vain, jos se on omistajan kannalta kohtuullinen.

Keräilyssä ja jakelussa tarvittavia laitteita tai vähäisiä rakennelmia saadaan sijoittaa yleisistä teistä annetussa laissa (243/1954) tarkoitetun yleisen tien vieri-, suoja- tai näkemäalueelle, jos sijoittamisesta tai laatikkojen käytöstä ei aiheudu tarpeetonta vaaraa liikenteelle tai olennaista haittaa tienpidolle.

## 23 §

### *Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätös postilaatikkojen sijoittamisesta sekä korvausvelvollisuus*

Jos asianosaiset eivät sovi postilaatikkojen sijoittamisesta, siitä määrää kunnan rakennusvalvontaviranomainen ottaen huomioon kysymyksen tulevan paikan muun käytön ja tarkoituksenmukaisen postitoiminnan vaatimukset. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee ratkaisussaan ottaa huomioon myös Telehallintokeskuksen 14 §:n nojalla antamat yleiset ohjeet.

Postilaatikkojen aiheuttamasta haitasta ja vahingosta on suoritettava korvaus siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään. Korvauksesta tehty sopimus sitoo myös kiinteistön tai rakennuksen myöhempää omistajaa.

24 §

*Toimitusehdot*

Toimitusehdot tulee julkaista kirjallisina. Niiden tulee olla käyttäjän saatavissa korvauksetta.

Toimitusehdoista tulee käydä ilmi:

1) postiyrityksen asiakkaan ja postiyrityksen oikeudet ja velvollisuudet;

2) keinot, jotka ovat postiyrityksen asiakkaan käytettävissä tapauksissa, joissa lähetys on viivästynyt, kadonnut, varastettu, vahingoittunut tai palvelujen laatustandardeja ei ole noudatettu; näiden keinojen tulee olla selkeitä, yksinkertaisia ja kustannuksiltaan kohtuullisia;

3) asiakkaan oikeussuojakeinot;

4) postiyrityksen asiakkaan mahdollisuus antaa toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa asiakas ja yleispalvelun tarjoaja eivät ole saavuttaneet yhteisymmärrystä;

5) miten maksut määrätään tai vahvistetaan;

6) miten maksumuutoksista tiedotetaan asiakkaalle; sekä

7) asiakkaalta vaadittavien vakuuksien tai muiden poikkeavien maksutakuiden perusteet.

Postipalveluihin liittyvistä maksuista tulee olla korvauksetta asiakkaan saatavissa hinnasto, josta kaikki hinnoitteluun liittyvät seikat käyvät selkeästi ilmi. Jos postipalvelun toimittamisesta tehdään erityinen tarjous tai sopimus, sen tulee olla kirjallinen tai sähköinen niin, että sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla.

Ennen kuin postiyritys ottaa käyttöön kotitalouksille tarkoitettut toimitusehdot, ne on toimitettava Telehallintokeskukselle hyväksyttäväksi. Telehallintokeskus ratkaisee asian saatuaan kuluttaja-asiamiehen puoltavan kannan. Asiakkaalle tulee tiedottaa uusista toi-

mitusehdoista vähintään kuukautta ennen niiden voimaantuloa.

25 §

*Postipalveluiden laadun tarkkailu*

Postiyrityksen on julkaistava vuosittain palvelun laatua koskevat tiedot, joista tulee lisäksi käydä ilmi valitusten määrä ja niiden käsittely.

26 §

*Hinnoittelu*

Yleispalvelun tarjoajan perimien hintojen tulee olla kohtuullisia, tasapuolisia sekä sellaiset, että palvelut ovat kaikkien käyttäjien saatavilla. Hinnoittelun on oltava avointa ja syrjimätöntä.

Yleispalvelun tarjoajan tulee hinnoitella seuraavana työpäivänä jaettava tavallinen kotimaan kirjelähetys yhtenäisesti koko maassa. Velvoite koskee yleisesti käytössä olevia yksittäisen kirjeen maksutapoja. Yhtenäisen hinnoittelun käyttäminen ei estä yleispalvelun tarjoajaa tekemästä yksittäisiä hintasopimuksia asiakkaiden kanssa.

Hinnat on sovitettava kustannuksiin.

Hinnoittelun muutoksista tulee tiedottaa vähintään kuukautta ennen muutoksen tapahtumista.

27 §

*Kustannuslaskenta*

Yleispalvelun tarjoajan on käytettävä laskentajärjestelmiä, joista selviää eri palvelujen hintojen kohtuullisuus ja suhde kustannuksiin.

Yleispalvelun tarjoajan on sisäisessä laskennassaan pidettävä erillään vähintään yleispalveluun kuuluvat sekä muut palvelut. Yleispalveluun kuuluvissa palveluissa kustannukset on laskettava lähetyslajeittain.

Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava laskentajärjestelmien kuvaukset Telehallintokeskukselle.

## 28 §

*Yhteistoimintavelvoite*

Postiyritys on velvollinen huolehtimaan, että sen välitettäväksi erehdyksessä jätetty kirjelähetykset toimitetaan muun postiyrityksen välitettäväksi, jos kirjelähetyksen vastaanottajan osoitepaikka ei sijaitse ensiksi mainitun postiyrityksen toimilupa-alueella.

Postiyritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että toisen postiyrityksen toimitettavaksi jätetyt lähetykset voidaan jakaa sellaiselle postin saajalle, jonka osoitepaikka sijaitsee laitteessa tai rakennelmassa, kuten postilokero, joka on sen hallinnassa.

Postiyritysten välisten sopimusehtojen tulee olla tasapuoliset ja kohtuulliset. Sopimuksen tulee sisältää luovutusehdot ja hinnoitteluperusteet. Sopimuksessa on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen laatuvaatimusten noudattaminen. Postiyrityksen on toimitettava sopimus Telehallintokeskukselle, jonka katsotaan hyväksyneen sopimuksen, jos se ei ole muuta ilmoittanut kuukauden kuluessa sopimuksen toimittamisesta. Jos Telehallintokeskus katsoo, ettei sopimus täytä tässä momentissa tai muualla laissa asetettuja vaatimuksia, se voi asettaa postiyritykselle kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa sopimusta on muutettava.

## 29 §

*Muut velvollisuudet*

Postiyrityksen tulee toiminnassaan varautua postitoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa. Sen tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa poikkeusoloihin varautumiseen liittyviä ohjeita.

Postiyrityksen on noudatettava, mitä muualla postiyrityksestä tai sen tehtävistä säädetään.

Yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käyttä-

vissä olostä koko maassa. Yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille, palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tiedoksiantomenettelyyn liittyviä tehtäviä.

## 5 luku

**Postitoiminnan ohjaus ja valvonta**

## 30 §

*Yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta*

Postitoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

Telehallintokeskuksen tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Telehallintokeskuksen on vuosittain julkaistava kertomus 5 §:ssä säädettyjen laatustandardien noudattamisesta.

## 31 §

*Valvontamaksut*

Liikenne- ja viestintäministeriö määrää Telehallintokeskuksen suorittamasta valvonnasta postiyrityksiltä perittävät, tässä laissa tarkoitettun toiminnan liikevaihtoon suhteutetut maksut siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Maksujen suuruus on määrättävä siten, että ne kattavat viranomais-toiminnasta aiheutuneet kustannukset.

## 32 §

*Tiedonsaantioikeus*

Sen estämättä mitä salassapidosta muualla säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus saada postiyritykseltä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja postiyrityk-

sen taloudesta ja sen harjoittamasta tämän lain mukaisesta toiminnasta.

6 luku

**Pakkokeinot, seuraamukset ja muutoksenhaku**

33 §

*Pakkokeinot*

Jos postiyritys rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, Telehallintokeskus voi velvoittaa postiyrityksen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Telehallintokeskus voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon taikka uhan, että toiminta keskeytetään joko osaksi tai kokonaan tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Teettämällä suoritettujen työn kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja saadaan ulosottaa laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

34 §

*Toimiluvan peruuttaminen*

Jos 6 §:ssä tarkoitettu toimiluvanhaltija ei noudata tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valtioneuvosto voi, milloin lain, säännösten tai määräysten rikkominen vaikuttaa olennaisella tavalla postitoiminnan hoitamiseen eikä luvanhaltija kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa määräajassa oikaise menettelyään, peruuttaa toimiluvan osaksi tai kokonaan.

Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan myös, jos luvanhaltija lopettaa toimintansa. Toimiluvan peruuttamisesta toimiluvan siirtämisen johdosta säädetään 9 §:ssä.

35 §

*Luvaton postitoiminnan harjoittaminen*

Joka harjoittaa postitoimintaa ilman 6 §:ssä mainittua toimilupaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luvattomasta postitoiminnan harjoittamisesta* sakkoon.

Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava valtiolle menetetyksi noudattaen, mitä rikoslain (39/1889) 2 luvun 16 §:ssä säädetään.

36 §

*Vaitiolovelvollisuuden rikkominen*

Rangaistus 16 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

37 §

*Erimielisyyksien ratkaiseminen*

Joka on tyytymätön postiyrityksen 14 §:n perusteella tekemään suunnitelmaan tai postinjakeluun, voi saattaa asian Telehallintokeskuksen ratkaistavaksi. Ratkaisupyyntö on annettava Telehallintokeskukselle kuudenkymmenen päivän kuluessa kysymyksessä olevan seikan tiedoksisaamisesta. Sille, joka aikoo hakea itseään koskevaan seikkaan Telehallintokeskuksen ratkaisua, on annettava opastusta ratkaisun pyytämisessä.

Telehallintokeskuksen ratkaisultaan eivät kuitenkaan kuulu postiyrityksen ja asiakkaan välisiä sopimussuhteita tai korvausvastuuta koskevat asiat.

38 §

*Muutoksenhaku*

Muutosta valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön, Telehallintokeskuksen ja

kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtioneuvosto, liikenne- ja viestintäministeriö ja Telehallintokeskus voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Hallintotuomioistuimien voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes asia on ratkaistu.

## 7 luku

### Erinäiset säännökset

#### 39 §

##### *Virka-apu*

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi.

#### 40 §

##### *Osoiterekisteri*

Postiyrityksellä on oikeus ylläpitää posti-toiminnan hoitamiseksi postin lähettäjiä ja saajia koskevaa osoiterekisteriä.

Osoiterekisteriin talletetaan postin saajan nimi- ja osoitetietojen lisäksi henkilötunnus tai muu vastaava tunnistus. Yleispalvelun tarjoajalla on oikeus postitoiminnan hoitamista varten saada väestötietojärjestelmästä henkilötunnukset ja niiden muutokset, tiedot syntyneistä ja kuolleista henkilöistä ja postin saajien äidinkielestä sekä tiedot kaavoituksen ja haja-asutusalueiden osoitekehityksen myötä syntyvistä osoitteista ja niiden muutoksista.

Osoiterekisterissä olevia tietoja käytetään lähetysten perille toimittamiseen sekä osoitepalveluista sopimuksen tehneiden postinlähettäjien hallussa olevien osoitteiden tarkistamiseen ja korjaamiseen. Osoiterekisterissä

olevia nimi- ja osoitetietoja voidaan luovuttaa edelleen osoiterekisterin käyttötarkoituksen toteuttamiseksi. Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta tai muuta vastaavaa tunnistetta ei kuitenkaan saa luovuttaa edelleen. Rekisteröity voi kuitenkin kieltää henkilötietojensa käyttämisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalveluihin.

Osoiterekisterissä oleva henkilötieto poistetaan viimeistään kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun postiyritys on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta.

#### 41 §

##### *Toimenpiteet postitoiminnan lopettamisen johdosta*

Jos postiyritys lopettaa toimintansa, sen tulee ilmoittaa asiasta valtioneuvostolle viimeistään kolme kuukautta ennen toiminnan lopettamista.

Jos postiyrityksen toimilupa peruutetaan, toimilupaa ei myönnetä uudelleen toimilupakauden päätyttyä tai postiyritys muuten lopettaa toimintansa, valtioneuvoston on päätettävä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä postitoiminnan ylläpitämiseksi.

Jos postitoiminnan ylläpitämiseksi tarvittavan postiyrityksen käyttöomaisuuden siirtämisestä toiselle postitoiminnan harjoittajalle ei sovita, valtioneuvosto voi päättää siirrosta korvausta vastaan. Korvauksen perusteiden ja määrittämisen suhteen on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään lunastuskorvauksesta.

#### 42 §

##### *Postimerkkien julkaiseminen ja postimaksumerkinnän käyttäminen*

Valtioneuvosto voi hakemuksesta myöntää postiyritykselle oikeuden julkaista kansainvälisesti hyväksyttäviä postimerkkejä. Liikenne- ja viestintäministeriö voi hakemuksesta myöntää postiyritykselle oikeuden julkaista Suomessa hyväksyttäviä postimerkkejä. Oikeus

julkaista postimerkkejä on voimassa enintään toimiluvan voimassaoloajan.

Telehallintokeskus voi tarvittaessa antaa määräyksiä postimerkkejä vastaavan postimaksumerkinnän muodosta, sijoittamisesta kirjelahetykseen ja sen muusta käytöstä.

8 luku

**Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

43 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan 29 päivänä lokakuuta 1993 annettu postitoimintalaki (907/1993) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Toimenpiteisiin tämän lain täytäntöön panemiseksi voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

44 §

*Siirtymäsäännös*

Tämän lain voimaan tullessa postitoimintaan toistaiseksi myönnetty toimilupa on voimassa kaksikymmentä vuotta lain voimaantuloajankohdasta. Tämän lain voimaan tullessa postitoimintaan määräajaksi myönnetty toimilupa on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Jos toimiluvan ehdot ovat ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa, noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Lain voimaantuloa ennen vireille tulleet toimilupahakemukset käsitellään tämän lain säännösten mukaisesti.

Tämän lain 40 §:n 3 momenttia sovelletaan myös postiyrityksen rekisterissä lain voimaan tullessa oleviin tietoihin.

Rekisteripitäjän on saatettava pitämänsä osoiterekisteri tämän lain mukaiseksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Postiyritys, jolla on tämän lain voimaantullessa oikeus postimerkkien julkaisemiseen, saa jatkaa postimerkkien julkaisemista toimilupakautensa ajan.

Tätä lakia ei sovelleta ennen lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen. Tämän lain 19—21 §:n säännöksiä korvausvastuusta ei sovelleta, jos lähetys on jätetty postiyrityksen kuljetettavaksi ennen tämän lain voimaantuloa.

---

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2001

---